

Motion till riksdagen 2010/11:N437

av **Lise Nordin m.fl. (MP)**

Minskad energianvändning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett mål för minskad total energianvändning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system för vita certifikat.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda den offentliga upphandlingen för att minska energianvändningen.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka insatserna för riktad offentlig teknikupphandling.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nätavgiften för eldistribution bör slopas och läggas in i det rörliga elpriset.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att timmätning av el bör införas i alla hushåll.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka energideklarationen.²

¹ Yrkandena 3 och 4 hänvisade till FiU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 7 hänvisat till SkU.

Motivering

Regeringen har föreslagit ett mål för energieffektivisering med 20 procent till år 2020. Enligt proposition 2009/10:1 uttrycks målet som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet om 20 procent mellan år 2008 och 2020. Ett mellanliggande mål är att energibesparingen år 2010 är minst 6,6 procent av det årliga genomsnittet för energianvändningen 2001–2005.

Annorlunda uttryckt innebär regeringens förslag att användningen av energi per BNP-enhet ska minska. Den energi som går åt för att producera en krona i BNP ska vara 20 procent lägre år 2020 jämfört med idag.

I verkligheten är detta långt ifrån radikalt. Utvecklingen visar att en sådan effektivisering som regeringen föreslår redan sker. Varje år minskar den mängd energi som behövs för att skapa en krona BNP i Sverige med mellan 1,5 och 2 procent. Energimyndigheten förväntar i sin prognos, baserad på styrmedel beslutade till och med halvårsskiftet 2008, en energieffektivisering på nära 2 procent årligen fram till 2020. Mellan år 2008 och 2020 är alltså den naturliga eller spontana effektiviseringen cirka 20 procent. Regeringens mål är alltså vad som brukar kallas "Business as usual", energiintensiteten ska minska enligt prognos, lika mycket som den gör nu – inte mer.

I EU:s klimat- och energipaket finns ett liknande men betydligt mer ambitiöst mål: I mars 2007 enades EU:s stats- och regeringschefer om att betona behovet av att öka energieffektiviteten i EU i syfte att uppnå besparingsmålet om 20 procent av den beräknade primära energianvändningen. Men till skillnad från regeringens mål innebär EU:s mål en årlig energibesparing på ca 1,5 procent per år fram till 2020 jämfört med prognosen för energiförbrukningen för 2020. EU:s mål, som regeringscheferna ställt sig bakom, innebär alltså en total energieffektivisering på ca 3,3 procent per år, dvs. 1,5 procent högre än det svenska målet.

EU:s mål är alltså betydligt mer radikalt än det mål som den svenska regeringen har satt upp. Troligen kommer regeringens låga ambitioner för effektivisering att leda till en ökad energianvändning totalt sett eftersom den ekonomiska tillväxten kan antas bli större än effektiviseringsmålet.

Miljöpartiet anser att det viktiga är att fokusera på en minskad energianvändning, inte bara att användningen ska bli mer effektiv. Effektiviseringsmål är – som framgår ovan – komplexa att jobba med och resultatet är inte nödvändigtvis en minskad energianvändning. För klimatet är det däremot den totala energianvändningen som räknas eftersom den är direkt kopplad till utsläppen av växthusgaser. Därför anser vi att Sverige bör ha som mål att minska energianvändningen totalt, och inte bara relativt.

Sådana mål finns på flera ställen i världen. I Danmark finns till exempel en partiöverskridande överenskommelse om att minska energianvändningen med 2 procent till år 2011 jämfört med år 2006. Sveriges mål bör vara mer långsiktigt och gå fram till 2020 som är det målår EU föreslagit för energieffektivisering.

Fel! Okänt namn på

Vita certifikat

Vita elcertifikat skulle på samma sätt som dagens gröna elcertifikat kunna skapa en marknad för energieffektiviseringar. Vita elcertifikat har redan införts i ett flertal EU-länder. I ett sådant system måste alla elleverantörer medverka till att elanvändningen effektiviseras med motsvarande till exempel minst 1 procent av den mängd el de säljer. Det är valfritt om man vill genomföra åtgärderna själv eller köpa intyg – vita certifikat – från andra aktörer som visar att de har minskat energianvändningen lika mycket. Vilka investeringar, till exempel byte till treglasfönster och elsnåla vitvaror i hyresfastigheter, som ger rätt till försäljning av vita certifikat bestäms av Energimyndigheten.

I ett system med vita certifikat kommer marknaden att efterfråga de billigaste effektiviseringsåtgärderna, vilket ger möjlighet att styra resurserna till de mest kostnadseffektiva besparingsåtgärderna. Ett system med vita elcertifikat kan utgöra ett mycket pedagogiskt verktyg för att stimulera till minskad elanvändning.

Använd den offentliga upphandlingen

Den offentliga sektorn måste bli bättre på att ställa tydliga krav på energieffektivitet i sin upphandling. Ett krav bör vara att man väljer apparater och system med en energiprestanda som är inom den bästa fjärdedelen på marknaden. På så sätt utnyttjas den ekonomiska kraften i den offentliga upphandlingen som en kraftfull hävstång för energieffektivisering samtidigt som efterfrågan på energisnåla lösningar ökar.

Stat, landsting och kommuner är sammantaget en mycket viktig aktör både ekonomiskt och energimässigt. Energimyndigheten uppskattar att kommunerna använder omkring 30 TWh energi per år, vilket är 7 procent av den totala energianvändningen i landet. Den offentliga upphandlingen omsätter omkring 400 miljarder kronor årligen, vilket är mer än 15 procent av BNP. Genom att använda den offentliga upphandlingen på ett sätt som driver fram ny energiteknik kan en mycket snabb omställning av marknaden komma till stånd.

Lagstiftningen om offentlig upphandling utgör inget hinder för den som vill ställa krav på energieffektivitet vid upphandling av utrustning och system. Tvärtom understöds sådana strävanden.

Ökade insatser för riktad offentlig teknikupphandling

Riktad offentlig teknikupphandling är ett mycket effektivt sätt att pressa marknaden mot ökad resurseffektivitet och minskad miljöpåverkan. Riktad upphandling kan också få ut nya produkter på marknaden med bättre prestanda än vad som tidigare kunnat köpas. Vi vill öka insatserna för riktad offentlig teknikupphandling genom att öka resurserna till Energimyndigheten så att den kan fungera som en samordnande aktör som för samman offentliga aktörer till gemensamma upphandlingar av effektiv teknik.

Inför timmätning av el i alla hushåll

Idag har elkonsumenterna i praktiken inga andra möjligheter att reagera på det elpris man erbjuds än att avstå från att konsumera. Avregleringen av elmarknaden är inte fullt genomförd och systemen för korttidsmätning av elanvändningen är inte utvecklade. Möjligheterna att anpassa sig efter ändrad tillgång och pris på el är begränsade på grund av outvecklade system för prissättning och prisinformation. Med elmätare som registrerar elanvändningen timme för timme, i kombination med differentierade elpriser, får elkunderna mycket större möjlighet och motiv att styra sin elanvändning bort från de effekttoppar då elen är som dyrast att producera. Det innebär att energisystemet avlastas och utnyttjas effektivare.

Slopa nätavgiften

Mellan 10 och 30 procent av hushållens elkostnad utgörs av den fasta nätavgiften, som konsumenterna i praktiken inte kan påverka genom att minska sin elanvändning. Nätavgiften försvagar därför prisincitamentet för energieffektivisering i hushållen. För att få en bättre styrning bör distributionskostnaderna istället bakas in i det elpris elföretagen tar ut av sina kunder. Genom att ha ett rakt elpris utan fasta kostnader blir åtgärder för energieffektivisering i hushållen med en gång lönsammare. En minskad elanvändning minskar också behovet av utbyggd distributionskapacitet, vilket sänker distributionskostnaderna. Det är därför också bra för samhällsekonomin.

Stärk energideklarationen

Det finns stor potential att göra energideklarationen till ett aktivt instrument som ger ordentliga resultat i form av minskad energiförbrukning. Riksrevisionen visar i rapporten "Energideklarationer – få råd för pengarna" att de flesta deklarerationer inte ger några tillförlitliga råd. En tredjedel görs utan besiktningar och 7 procent ger åtgärdsförslag – men utan att man gjort besiktning av fastigheten. För att få igång en nödvändig energiomställning föreslår vi att åtgärdsförslagen skall baseras på varje byggnads verkliga förutsättningar och efter besiktningar och att man inför ett mål för åtgärdsförslagen som visar hur det är möjligt att halvera byggnadens energianvändning. Miljöpartiet föreslår att den som effektiviserat i förhållande till sin deklaration ska ges en eftergift på skatten. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 27 oktober 2010

Lise Nordin (MP)

Stina Bergström (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Annika Lillemets (MP)

Tina Ehn (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Agneta Luttröpp (MP)